

РЕШЕНИЕ

№ 34336

гр. София, 03.09.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 36 състав, в
публично заседание на 25.06.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наташа Николова

при участието на секретаря Виктория Вълчанова, като разгледа дело номер **4689** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 – чл. 178 от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/, във връзка с чл. 118 от Кодекса за социално осигуряване /КСО/.
Образувано е по жалба на Р. Н. С.-Д., ЕГН [ЕГН], с адрес: [населено място],[жк], [улица], ет. 3, чрез адв. Е. Б. Б., срещу Решение № 2153-21-108/30.03.2026 г. на Директора на ТП на НОИ – С.-град, с което е оставена без уважение като неоснователна жалбата и с вх. № 1012-21-585/06.03.2026 г. срещу Разпореждане № [ЕГН]/1/09.01.2026 г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване, с което е отказано отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст. В жалбата се твърди, че оспореното решение е незаконосъобразно, постановено при неправилно приложение на материалния закон и в нарушение на административнопроизводствените правила. Поддържа се, че към датата на подаване на заявлението жалбоподателката е отговаряла на всички изисквания за придобиване право на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 69б, ал. 1 КСО, като е навършила необходимата за 2025 г. възраст, има изискуемия сбор от осигурителен стаж и възраст и повече от 10 години стаж, зачитан като първа категория труд. Излагат се доводи, че неправилно административният орган е приел, че поради принадлежността на жалбоподателката към кръга лица по чл. 69 КСО правото ѝ на пенсия следва да се преценява единствено по този ред и че чл. 18, ал. 4 НПОС не може да се приложи поради липсата на изискуемата възраст по чл. 69 КСО. Поддържа се, че разпоредбата на чл. 69б, ал. 1 КСО урежда самостоятелна възможност за придобиване право на пенсия и не може да бъде ограничавана с подзаконовата разпоредба на чл. 18, ал. 4 НПОС. Моли се оспореното решение да бъде отменено и преписката да бъде върната на административния орган за ново произнасяне със задължителни указания по правилното приложение на закона.

В съдебно заседание жалбоподателката, редовно призована, се явява лично и се представлява от адв. Б., която поддържа жалбата и моли същата да бъде уважена. Претендира присъждане на направените разноски. Прави възражение за прекомерност на юрисконсултското възнаграждение. Ответникът – Директорът на ТП на НОИ – С.-град, редовно призован, се представлява от юрисконсулт И., който оспорва жалбата, като неоснователна и моли същата да бъде отхвърлена. Претендира юрисконсултско възнаграждение. Прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение.

Софийска градска прокуратура, редовно уведомена, не изпраща представител.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и събраните по делото писмени доказателства, приема за установена следната фактическа обстановка:

Административното производство е започнало със заявление вх. № 2113-21-4590/11.07.2025 г., с което Р. Н. С.-Д. е поискала да ѝ бъде отпусната лична пенсия за осигурителен стаж и възраст по реда на чл. 69б, ал. 1 от КСО. Към заявлението са представени необходимите документи за удостоверяване на осигурителния стаж и осигурителния доход, както и документи, удостоверяващи периода на службата ѝ като държавен служител по ЗМВР и ЗДАНС.

От представените доказателства и наличните в информационната система на НОИ данни длъжностното лице по пенсионното осигуряване е установило, че жалбоподателката има зачетен осигурителен стаж от първа категория труд в общ размер на 24 години, 01 месец и 19 дни. От този стаж 09 години, 06 месеца и 23 дни са положени като държавен служител по ЗМВР, а 14 години, 06 месеца и 26 дни – като държавен служител по ЗДАНС.

По реда на чл. 9а, ал. 1 КСО е зачетено и време за закупено висше образование за периода от 01.10.1991 г. до 01.01.1993 г., в размер на 01 година, 03 месеца и 00 дни от трета категория труд.

По данните за осигурителния стаж към датата на подаване на заявлението е прието, че Р. С.-Д. е навършила възраст 52 години, 07 месеца и 14 дни. При превръщане на осигурителния стаж по правилата на чл. 104 КСО към трета категория труд е определен общ осигурителен стаж, възлизащ на 41 години, 05 месеца и 22 дни, а сборът от осигурителния стаж и възрастта е определен на 94 години, 01 месец и 06 дни.

С Разпореждане № [ЕГН]/1 от 09.01.2026 г. длъжностното лице по пенсионното осигуряване е отказало отпускането на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст на основание чл. 69, ал. 1 и чл. 69б, ал. 1 КСО, във връзка с чл. 18, ал. 4 НПОС, като е приело, че жалбоподателката не отговаря на изискването за навършена възраст за придобиване право на пенсия по чл. 69 КСО – 54 години и 4 месеца за 2025 г.

Разпореждането е обжалвано по административен ред с жалба вх. № 1012-21-585/06.03.2026 г., в която са изложени същите основни възражения – че жалбоподателката отговаря на условията на чл. 69б, ал. 1 КСО и че липсата на изискуемата възраст по чл. 69 КСО не може да препятства приложението на чл. 69б КСО.

С Решение № 2153-21-108/30.03.2026 г. Директорът на ТП на НОИ – С.-град е оставил жалбата без уважение като неоснователна. В мотивите на административното решение е прието, че жалбоподателката попада в персоналният обхват на чл. 69 КСО, поради което правото ѝ на пенсия следва да бъде преценявано именно по тази специална разпоредба. Прието е, че за 2025 г. изискуемата възраст по чл. 69 КСО е 54 години и 4 месеца, която жалбоподателката не е навършила към датата на заявлението. Прието е също, че разпоредбата на чл. 18, ал. 4 НПОС не намира приложение, тъй като жалбоподателката не е лице, което не може да се пенсионира по чл. 69 КСО поради недостигащ осигурителен стаж.

В съдебното производство е приета административната преписка в цялост.

Въз основа на така установената фактическа обстановка съдът направи следните правни изводи:

Жалбата е подадена в срока по чл. 118, ал. 1 КСО, от лице с правен интерес срещу подлежащ на съдебен контрол административен акт, поради което е процесуално допустима.

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

Съгласно чл. 168, ал. 1 АПК съдът не се ограничава с обсъждане на посочените от оспорващия основания, а проверява законосъобразността на административния акт на всички основания по чл. 146 АПК.

На първо място, оспореното решение е издадено от компетентния административен орган – директора на ТП на НОИ – С.-град, при условията на чл. 117, ал. 1, т. 2, б. „а“ и ал. 3 КСО. Актът е постановен в писмена форма и съдържа необходимите фактически и правни основания, поради което са изпълнени изискванията за форма и компетентност по чл. 146, т. 1 и т. 2 АПК.

Не се установяват и нарушения на административнопроизводствените правила, които да са от естество да опорочат административния акт. Жалбоподателката е упражнила правото си на административно обжалване по реда на чл. 117 КСО, като директорът на ТП на НОИ е разгледал възраженията ѝ и се е произнесъл с мотивирано решение. Административната преписка е представена по делото и не се установява непълнота на доказателствата или нарушение на процедурата, довело до ограничаване на правото на защита на жалбоподателката. Поради това не е налице основанието по чл. 146, т. 3 АПК.

Основният спор между страните е по приложението на материалния закон – чл. 69, чл. 69б КСО и чл. 18, ал. 4 НПОС.

По делото се установява, че към датата на подаване на заявлението – 11.07.2025 г., жалбоподателката е била на 52 години, 07 месеца и 14 дни. За същата дата е установен осигурителен стаж, превърнат към трета категория труд, в размер на 41 години, 05 месеца и 22 дни, като в този размер е включен и закупен осигурителен стаж по чл. 9а, ал. 1 КСО за времето от 01.10.1991 г. до 01.01.1993 г. – 1 година и 3 месеца. Зачетен е и стаж от първа категория труд в размер на 24 години, 01 месец и 19 дни, от които 9 години, 06 месеца и 23 дни като държавен служител по ЗМВР и 14 години, 06 месеца и 26 дни като държавен служител по ЗДАНС.

Съществен е въпросът по кой законов режим следва да бъде преценено правото ѝ на пенсия и дали стажът, положен като държавен служител по специалните закони и зачитан като първа категория за целите на специалния пенсионен режим, представлява стаж, положен действително при условията на първа категория труд по смисъла на чл. 69б, ал. 1 КСО.

Разпоредбата на чл. 69 КСО урежда специален пенсионен режим за определени категории лица, сред които са и държавните служители по ЗМВР и други специални закони. Специалният режим е обусловен от характера на службата и от особеностите на изпълняваната дейност. Законът определя самостоятелно предпоставките, при които тези лица придобиват право на пенсия, включително изискванията относно възрастта и осигурителния стаж.

За лицата по чл. 69 КСО законодателят е създал различен от общия режим механизъм за придобиване право на пенсия. Този режим не е основан на общото категоризиране на труда по Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране, а на самото качество на лицето и характера на службата, осъществявана по специалния закон.

Съгласно чл. 69б, ал. 1 КСО, от друга страна, право на пенсия при предвидените в нормата условия придобиват лицата, които са работили десет години при условията на първа категория труд и са достигнали определената за съответната година възраст, както и необходимия сбор от осигурителен стаж и възраст. Следователно приложението на чл. 69б, ал. 1 КСО предполага наличие на конкретна материалноправна предпоставка – действително положен труд при условията на първа категория труд по смисъла на действащата нормативна уредба за категоризиране на труда при пенсиониране.

Именно тук следва да бъде направено разграничение между две понятия, които не са тъждествени – „зачитане на осигурителен стаж като първа категория“ и „действително полаган труд при условията на първа категория труд“. Обстоятелството, че осигурителният стаж на лицата по чл. 69 КСО се зачита за първа категория при преценка на правото им на пенсия по специалния режим, не означава, че заеманите от тях длъжности автоматично се превръщат в длъжности, които са определени като първа категория по общия ред. Това зачитане е последица от специалната законова уредба и има значение за преценката на правото на пенсия по чл. 69 КСО. То не изменя характера на положения труд и не го приравнява за всички правни цели към труда, категоризиран като първа категория по общия режим.

Този извод следва и от систематичното място на чл. 69 и чл. 69б КСО. Двете разпоредби уреждат различни пенсионни режими и предпоставките по тях не могат да бъдат механично смесвани. При чл. 69 КСО водещо значение има принадлежността на лицето към определена категория служители и характерът на специалната служба. При чл. 69б, ал. 1 КСО водеща предпоставка е действителното полагане на труд при условията на първа категория в продължение на най-малко десет години, наред с изискванията за възраст и сбор от стаж и възраст.

Поради това самият факт, че на жалбоподателката е зачетен стаж от първа категория за времето, през което е била държавен служител по ЗМВР и ЗДАНС, не е достатъчен, за да се приеме, че тя е изпълнила изискването на чл. 69б, ал. 1 КСО за десет години действително положен труд при условията на първа категория.

При този извод не може да бъде споделено разбирането на жалбоподателката, че наличието на повече от десет години стаж, зачетен като първа категория, само по себе си ѝ дава право да избере по-благоприятния режим на чл. 69б, ал. 1 КСО. Правото на избор между различни пенсионни режими не може да се основава единствено на предпочитанието на осигуреното лице, а е обусловено от наличието на всички установени в закона предпоставки за съответния режим.

Следователно обстоятелството, че жалбоподателката е заявила изрично желание пенсията ѝ да бъде отпусната по чл. 69б, ал. 1 КСО, не задължава административния орган да извърши преценката по тази разпоредба, ако от данните по преписката се установява, че лицето попада в специалния персонален обхват на чл. 69 КСО и не притежава изискуемия от чл. 69б КСО действително положен първокатегориен стаж.

Отделно от това, в конкретния случай не е налице и предпоставката за приложение на чл. 18, ал. 4 НПОС. Съгласно чл. 18, ал. 4 НПОС лицата, които не са придобили право на пенсия по чл. 69 КСО поради недостигащ осигурителен стаж, могат да се пенсионират по реда на чл. 69б, ал. 1 и ал. 2 КСО.

Съдържанието на тази разпоредба не може да бъде тълкувано откъснато от системата на чл. 69 КСО. Тя урежда специална възможност за лицата, които попадат в персоналния обхват на чл. 69 КСО, но не могат да придобият право на пенсия по този ред поради недостигащ осигурителен стаж. Нормата не въвежда самостоятелно и неограничено право на лицата по чл. 69 КСО да избират между чл. 69 и чл. 69б КСО, нито позволява чрез нея да се заобиколи изискването за достигане на възрастта по чл. 69 КСО.

В случая жалбоподателката не е лице, което не може да се пенсионира по чл. 69 КСО поради недостигащ осигурителен стаж. Напротив, по делото е установено, че тя разполага с необходимия за специалния режим осигурителен стаж, като причината за непридобиване на правото ѝ към датата на заявлението е недостигането на изискуемата възраст по чл. 69 КСО.

Следователно липсва точно тази предпоставка, при която чл. 18, ал. 4 НПОС допуска преминаване към реда на чл. 69б КСО. Разпоредбата не може да бъде разширително тълкувана така, че да обхване и лицата, които имат необходимия стаж по чл. 69 КСО, но не са достигнали

изискуемата възраст.

Неоснователно е и възражението, че чл. 18, ал. 4 НПОС противоречи на чл. 69 и чл. 69б КСО. Подзаконовата разпоредба не отменя и не изменя установените от КСО материалноправни предпоставки. Тя урежда реда за преценка на определена хипотеза, изрично свързана с лицата по чл. 69 КСО и недостигащия им осигурителен стаж. Не може чрез позоваване на чл. 5, ал. 1 АПК да се достигне до резултат, при който се създава ново материално право, непредвидено в КСО.

Следователно правилно административният орган е приел, че правото на жалбоподателката следва да бъде преценено по чл. 69 КСО и че към датата на заявлението тя не е придобила право на пенсия по този ред поради ненавършване на изискуемата възраст.

Неоснователно е и твърдението, че административният орган е следвало да приложи чл. 69б КСО единствено въз основа на заявеното от лицето желание. В пенсионното производство административният орган е длъжен да установи действителното наличие на законовите предпоставки за исканото право. Заявлението на лицето определя търсеното право, но не може да разшири материалния обхват на закона и да създаде предпоставки, които законодателят не е предвидил.

От изложеното следва, че оспореното решение е постановено при правилно приложение на материалния закон. Не се установява нарушение на чл. 146, т. 4 АПК.

Не е налице и основаниято по чл. 146, т. 5 АПК. Отказът за отпускане на пенсия не противоречи на целта на закона. Специалните пенсионни режими са създадени за определени категории осигурени лица при точно определени от законодателя предпоставки. Прилагането им извън тези предпоставки би означавало разширяване на материалния обхват на правото на пенсия по път, различен от предвидения в закона.

При този извод съдът съобразява и актуалната практика на Върховния административен съд. В Решение № 6/05.01.2026 г. по адм. д. № 5154/2025 г., VI отделение, както и в Решение № 12410/03.12.2025 г. по адм. д. № 4623/2025 г., VI отделение, Решение № 11912/25.11.2025 г. по адм. д. № 9606/2025 г., VI отделение, Решение № 9289/07.10.2025 г. по адм. д. № 2774/2025 г., VI отделение, Решение № 8339/01.08.2025 г. по адм. д. № 1061/2025 г., VI отделение и Решение № 7201/26.06.2025 г. по адм. д. № 3326/2025 г., VI отделение, Върховният административен съд приема, че при лицата, попадащи в персоналният обхват на чл. 69 КСО, зачитането на стажа като първа категория за целите на специалния пенсионен режим не означава автоматично наличие на действително положен труд при условията на първа категория по смисъла на чл. 69б КСО.

В посочената практика последователно е прието, че разпоредбите на чл. 69 и чл. 69б КСО уреждат различни материалноправни предпоставки за придобиване право на пенсия и че не следва да се допуска смесването им чрез използване на стажа, зачетен при специалния режим, едновременно с възрастовите изисквания на чл. 69б КСО. В този смисъл е и изводът, че чл. 18, ал. 4 НПОС не създава самостоятелно право на пенсия при недостигаща възраст по чл. 69 КСО, а се прилага при предвидената в самата норма хипотеза – когато лицето не е придобило право по чл. 69 КСО поради недостигащ осигурителен стаж.

Предвид изложеното съдът приема, че Решение № 2153-21-108/30.03.2026 г. на директора на ТП на НОИ – С.-град е законосъобразно – издадено от компетентен орган, в предвидената форма, при спазване на административнопроизводствените правила, при правилно приложение на материалния закон и в съответствие с целта на закона. Не са налице основанията по чл. 146, т. 1 – т. 5 АПК за неговата отмяна.

Жалбата като неоснователна следва да бъде отхвърлена.

С оглед изхода на спора и своевременно направеното от процесуалния представител на ответника искане за присъждане на разноски, на основание чл. 143, ал. 3 АПК във

връзка с чл. 78, ал. 8 ГПК и чл. 37, ал. 1 от Закона за правната помощ, такива се дължат на Националния осигурителен институт за юрисконсултско възнаграждение. Съдът определя същото в размер на 102,26 евро, равняващи се на 200 лева, съобразно чл. 24 от Наредбата за заплащането на правната помощ.

Водим от горното и на основание чл. 172, ал. 2 АПК, Административен съд – София-град, Трето отделение, 36 състав

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на Р. Н. С.-Д., ЕГН [ЕГН], срещу Решение № 2153-21-108/30.03.2026 г. на Директора на ТП на НОИ – С.-град, с което е оставена без уважение като неоснователна жалбата и с вх. № 1012-21-585/06.03.2026 г. срещу Разпореждане № [ЕГН]/1/09.01.2026 г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване.

ОСЪЖДА Р. Н. С.-Д., ЕГН [ЕГН], да заплати на Националния осигурителен институт разноски по делото в размер на 102,26 /сто и две евро и двадесет и шест цента/ евро. Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: